

Gematigd positief tot sceptisch, zo reageren de vakbonden op de federale begroting. Algemeen genomen zijn het vooral de banken en verzekeraars, de bedrijven en de energiesector die zullen moeten bijdragen. De particuliere consument wordt ontzien, tenzij hij een verstokte roker of een zware dieselrijder blijkt te zijn. Aan de koopkracht wordt niet geraakt, de uitkeringen blijven welvaartvast en de groeinorm in de sociale zekerheid blijft bestaan. Ondertussen kijken we ook met spanning uit naar de details van de onderwijsbegroting.

Kerntaken vrijwaren

De federale begroting gewikt en gewogen

Het ACV is tevreden over de zware inspanningen die van de banken gevraagd worden en over de maatregelen tegen de fiscale fraude en de bijdra-gefraude. De vervangingsinkomens worden ge-vrijwaard, net zoals de christelijke arbeidersbewe-ging gevraagd had. De zwakken in de maatschap-pij worden met andere woorden ontzien, maar het ACV is teleurgesteld dat er niet meer inspannin-gen gevraagd worden van de vermogens en de in-komens van vermogens. Ook de energiesector wordt met te fluwelen handschoentjes aangepakt. Waar de vakbond helemaal niet over te spreken is, zijn de beperkende maatregelen waarmee men 40 miljoen euro wil besparen op het tijdskrediet en de loopbaanonderbreking. Dat staat totaal haaks op het voornemen van de regering om arbeid en gezin beter combineerbaar te maken en werknem-ers te stimuleren om langer aan het werk te blij-ven.

Voor het ABVV is het vooral belangrijk dat er niet aan sociale afbraak gedaan wordt en dat er niet geraakt wordt aan de solidariteit, noch aan de so-ciale zekerheid. Toch blijft de bond bezorgd om de beveiliging en het behoud van de tewerkstelling vooral in de openbare sector. En de vraag blijft: wat zal er gebeuren na 2011?

Onduidelijkheid in het onderwijs

Ook de Vlaamse begroting wordt stilaan concre-ter. We schreven het al eerder: als we op de sep-temberverklaring moeten afgaan is onderwijs voor deze regering geen prioriteit. Twee keer werd on-ze sector vernoemd en dan nog in uiterst vage ter-men. De onduidelijkheid die blijft duren tot op van-daag, was dan ook het leidmotief van het debat dat op de septemberverklaring volgde. Verschil-lende fracties toonden zich ook bezorgd over be-

sparingen die de kwaliteit van het onderwijs in Vlaanderen zouden kunnen aantasten en over de geruchtenmolen die al enkele malen onrust bracht in de onderwijswereld.

De geruchtenmolen op volle toeren

Minister Smet trachtte de gemoederen te sussen door toch al enkele cijfers vrij te geven. Het deel-domein onderwijs, dat beslag legt op 40 % van de Vlaams begroting zal in 2010 een besparing moe-ten doorvoeren van 72 miljoen euro, dat wil zeg-gen, 0,8 % van de totale onderwijsbegroting. In 2011 wordt dat 142 miljoen euro of 1,5 %. De mi-nister, die sprak van een "heel kleine besparing", verzekerde het parlement dat hij zich ervan be-wust is dat een land moet blijven investeren in "de enige toekomst die we hebben, in het enige kapi-taal dat we hebben: onze kinderen". Tegelijkertijd moet in een solidaire samenleving elke burger in tijden van crisis zijn steentje bijdragen en zullen er besparingen moeten doorgevoerd worden. Maar, zo stelde Pascal Smet uitdrukkelijk: "die bespa-ring zal niet lineair, niet blind zijn."

De minister betreurde nogmaals dat iemand het nodig had gevonden om bepaalde geruchten de ether in te blazen en zo te sollen met 185.000 leerkrachten. Op het kabinet werd een lijst opge-maakt van alle mogelijke besparingen die zouden kunnen doorgevoerd worden in het onderwijsbe-leid. Ook een besparing op de lonen stond daarin opgesomd. "Maar", zo stelde Smet, "het is nooit mijn bedoeling geweest om lineair 1 procent op het brutoloon van de leerkrachten te besparen. [...] Het is niet omdat men de catalogus van Ikea inkijkt, dat men verplicht is om alle meubelen die erin staan ook te kopen." Welke maatregelen dan wel in aanmerking kwamen, daarover wilde de minister nog niets lossen. Net om verdere misver-standen te vermijden, had hij zich voorgeno-

Foto: Pascal Vyncke, StantorenNet.be

om pas commentaar en uitleg te leveren als het besparingsvoorstel op het kabinet was uitge-werkt.

Gelijke onderwijskansen

Het gelijkekansenbeleid zal onder deze regering ook een prioriteit blijven, zo stelde Pascal Smet in antwoord op enkele parlementsleden die hun be-zorgdheid geuit hadden over de aandacht die zal besteed worden aan het bestrijden van de kans-armoede. Omdat op die manier ook de sociale ze-kerheid kan ontlast worden, betekenen investerin-gen in onderwijs en gelijke kansen in feite een duurzame besparing. De minister sloot zich daar volmondig bij aan. "We hebben er net voor ge-zorgd dat de bevoegdheidsdomeinen Onderwijs, Gelijke Kansen, Jeugd en Brussel samen zitten. We hebben hiermee een statement willen maken. Het is de bedoeling het beleid voort te zetten", zo stelde hij.

Besparingen: hart van het onderwijs mag niet geraakt worden

Omdat deze Basis in druk is voor de concrete be-sparingen op de verschillende deeldomeinen zul-len bekendgemaakt worden, herhalen we hieron-der kort nog eens de belangrijkste bekommernis-sen van het COV.

Naar draagkracht en vermogen

Het COV sluit zich aan bij de minister wanneer hij stelt dat in tijden van recessie elke burger naar draagkracht en vermogen moet bijdragen om de crisis te bestrijden. De breedste schouders moe-ten de zwaarste lasten dragen. Dat mag en kan vandaag niet anders zijn. Tegelijkertijd moet een solidaire samenleving ervoor zorgen dat ook in de-ze moeilijke tijden de belastingen gebruikt worden

om gemeenschapsvoorzieningen zoals onderwijs, zorg en welzijn bereikbaar te houden voor iedereen, ook voor de zwaksten in onze maatschappij. In die zin moet erover gewaakt worden dat de schooltoelagen terechtkomen bij hen die ze het meest nodig hebben.

Onderwijs zal niet veel moeten besparen. Dat neemt niet weg dat elke besparing jammer is en dat er daarom zeer goed moet nagedacht worden over de gevolgen ervan voor de ganse onderwijswereld. Het spreekt voor zich dat er aan de lonen van leerkrachten niet kan getornd worden en dat de eerder gemaakte cao-afspraken van kracht moeten blijven.

Kerntaken van het onderwijs vrijwaren

Eén ding mag zeker niet gebeuren en dat is dat het onderwijs in het hart van zijn activiteit geraakt wordt. Er kan en mag niet meer bespaard worden op de omkadering van de leerlingen, op de inzet van mensen voor kinderen en jongeren. Beter wordt gezocht naar uitgavenposten die geen rechtstreekse weerslag hebben op het onderwijs zelf. Buitenschoolse opvang, maatregelen in verband met de verhoging van kleuterparticipatie, aandacht voor het gezondheidsbeleid voor kinderen, ... zijn maatschappelijk belangrijke items, maar de kost ervan moet met andere departementen gedeeld worden en de financiën moeten zo efficiënt mogelijk aangewend worden. Ook moet worden bekeken in hoeverre de middelen die besteed worden in de rand van het onderwijs, ten goede komen aan de kwaliteit van het onderwijs en het welzijn van onze kinderen. We denken dan onder meer aan de proeftuinen, ambitieuze maar minder realistische projecten, stug werkende overleginstanties, dure tijdschriften, expertisecentra met hoog gekwalificeerd personeel, enzovoort. 'De tering naar de nering zetten' is een uitdrukking die de minister het best in grote letters boven zijn bureau hangt, vooral wanneer het over kosten gaat die in se weinig te maken hebben met de kerntaak van het onderwijs.

Geen heimwee

Het COV heeft geen heimwee naar Vandenbroucke, maar het is wel duidelijk dat Pascal Smet minder middelen zal krijgen om een minstens even ambitieus beleidsplan uit te voeren. Dat er daarom vanuit verschillende hoeken met de nodige scepsis naar zijn eerste beleidsdaden gekeken wordt, is misschien wel begrijpelijk. Anderzijds is onderwijs nu niet meer de bevoegdheid van een vicepremier en valt ook het zware departement Werk niet meer onder de portefeuille van deze Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel. Wij roepen de minister op om door een optimale combinatie van zijn verschillende bevoegdheden voluit de kaart te trekken van een leefbaar onderwijs dat focust op hen die dat het meest nodig hebben. Een kwaliteitsvol onder-

wijs dat rekening houdt met de draagkracht van het personeel en dat zo de kans krijgt om dankzij een optimale omkadering van de leerlingen het streven naar gelijke onderwijskansen voor iedereen steeds beter in praktijk te brengen.

Vijf jaar onderwijsbeleid in een notendop

De tekst van het Vlaams regeerakkoord van 9 juli gaf ons alvast een idee van de nieuwe beleidsintenties met betrekking tot onderwijs (zie onze analyse in Basis 14-15). Nu de ontwerpbeleidsnota van onderwijsminister Pascal Smet is vrijgegeven, kunnen we nog meer in detail kennismaken van de krachtlijnen voor het onderwijsbeleid van de komende vijf jaar. In het COV is de discussie over die nota opgestart en in een volgend nummer van Basis zullen we onze opmerkingen en standpunten formuleren. Hier beperken we ons tot een eerste uitvoerige verkenning van de nieuwe nota.

Continuïteit van het beleid

Met zijn 39 pagina's oogt de nota 'Samen grenzen verleggen voor elk talent' opvallend sober in vergelijking met het zeer lijvige werkstuk waarmee minister Frank Vandenbroucke in 2004 op de proppen kwam. Qua inhoud is ze echter toch opvallend ambitieus, zeker gezien de beperkte financiële middelen.

Zoals enigszins kon worden verwacht van iemand die uit dezelfde partij komt als zijn voorganger en die een groot deel van diens kabinet heeft overgenomen, liggen vele aandachtspunten en intenties direct in het verlengde van het vorige beleid. Vele 'oude bekenden' zoals levenslang leren, ondersteuning van de professionalisering van de leerkrachten, versterking van het beleidsvoerend vermogen van scholen, het opzetten van brede scholen, betere afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt, duiken opnieuw op.

In diverse dossiers wil minister Smet het werk van zijn voorganger verderzetten. Met de uitvoering van het onder Vandenbroucke opgestarte Design, Build, Finance and Maintain (DBFM)-project wil hij eindelijk werk maken van de lang beloofde inhaalbeweging voor schoolinfrastructuur. Ook stelt hij dat hij het decreet van 13 februari 2009 m.b.t. de organisatie van schoolsport zal uitvoeren. De op stapel staande vernieuwingen in het deeltijds kunstonderwijs en bij de leerlingenbegeleiding wil hij vorm geven in twee nieuwe decreten en voor het einde van de legislatuur wil hij een ontwerp van decreet voorleggen m.b.t. de hervorming van het secundair onderwijs. Ondanks de doorgevoerde personenwissel lijkt de continuïteit van het beleid dus toch voorop te staan. Dat is een pluspunt.

Kleuterparticipatie en leerzorg

Net als zijn voorganger hecht de nieuwe minister zeer veel belang aan gelijke kansen en talentont-

wikkeling. Daartoe wil hij de participatie aan het kleuteronderwijs maximaliseren. Dat denkt hij onder meer te kunnen bereiken door de toekenning van de schooltoelage in het kleuteronderwijs te koppelen aan een regelmatige aanwezigheid op school. Hij lijkt ook bereid om de omkadering van het kleuteronderwijs uit te breiden. Wat leezorg betreft stelt hij dat hij het overleg met alle betrokkenen wil hervatten om het concept te verbeteren en het draagvlak te vergroten. Nadien wil hij met de onderwijsactoren een implementatieplan vastleggen om dan uiteindelijk te beginnen met de geleidelijke uitvoering van het decreet.

Hoog inzetten op talen

Een van de speerpunten van het nieuwe beleid is de aandacht voor het Nederlands en vreemde talen. Sommige van de beleidsintenties inzake het talenonderwijs hebben ook betrekking op het basisonderwijs. Zo wil de minister ervoor zorgen dat leerlingen die in het eerste leerjaar instromen, over voldoende basiskennis van het Nederlands beschikken. Om dat te garanderen, denkt hij eraan een taaltoets in te voeren voor de leerlingen die niet of niet voldoende aanwezig waren in de kleuterklas. Kinderen die niet slagen voor de toets, zullen in de derde kleuterklas moeten instappen alvorens het eerste leerjaar te kunnen aanvatten.

Om de basisscholen goed te informeren en te ondersteunen in het toepassen van de geactualiseerde eindtermen taalbeschouwing Nederlands en taalbeschouwing en taalvaardigheid Frans, neemt hij zich voor om een gerichte communicatiestrategie op te zetten. Tevens plant hij een herziening van de eindtermen taalvaardigheid voor het vak Nederlands in het basisonderwijs. Hij wil bovendien de wenselijkheid nagaan van het gebruik van taaltoetsen als instrument voor scholen om een goed idee te krijgen van het beheersingsniveau Nederlands van de leerlingen. Concreet overweegt hij een taaltoets in te voeren bij het begin van het eerste leerjaar van het lager onderwijs.

Groen: de kleur van de hoop

In de inleiding van de nota lezen we: "Onderwijs moet een hefboom zijn om jonge mensen te vormen tot open, sterke en veelzijdige persoonlijkheden die hun verantwoordelijkheid in de samenleving ten volle kunnen opnemen. Om die doelstelling waar te maken, zijn een hecht partnerschap tussen school, leerlingen en ouders en een intens overleg tussen overheid, onderwijsnetten en vakorganisaties onontbeerlijk. [...] We willen dan ook een beleid voeren waarin overleg centraal staat." Het COV drukt alvast de hoop uit dat dit geen holle frase is en dat de nieuwe minister het overleg met de vakorganisaties terdege ernstig neemt. Na deze hoopvolle start kijken we uit naar de concretisering van zijn engagement.

Romain Maes
algemeen secretaris